

מניין שהתפרק

7. ר"ן על הרי"ף מסכת מגילה דף יג עמוד ב
ירושלמי אין פורסין על שמע בפחות מעשרה התחילו בי'
והלכו להן מקצתן גומר מסתברא דדוקא בנשתיירו רובן וכבר
פירשתי זה למעלה:

8. תרומת הדשן סימן טו
שאלה התחילו להתפלל בעשרה בשחרית ולאחר קדושה
הלכו מקצתם להם רשאים הנשארים שוב לגמור כל התפילה
אפילו סדר קדושה והקדיש שאח"כ או לאו וכן בערבית מוצאי
שבת יש להסתפק בזה.

תשובה יראה דרשאי לגמור סדר קדושה וקדיש אח"כ ....
ונראה דסדר קדושה וקדיש שאח"כ מיקרי גמר תפלת י"ח
ולכן אין אומר ש"ץ קדיש שלם עד אחר סדר הקדושה ואותו
קדיש שלם חוזר אתפלת י"ח שהרי אומר תתקבל ... אמנם
נראה שאם התחילו בשחרית לומר קדיש וברכו ויוצר בי'
והלכו מקצתם וכן בערבית כה"ג אין להתפלל שוב י"ח לפני
התיבה ושיאמר ש"ץ קדושה וקדיש אח"כ או בערבית של
מוצ"ש סדר קדושה וקדיש שאח"כ דק"ש וברכותיה לחוד
ותפילה לחוד ולא שייך כאן התחילו גומרים דהתפלה
והקדושה אינו גמר של ק"ש וברכותיה דתפלה אינה נגזרת
אחר ק"ש .... וכן נראה נמי דאם התחילו בתפלה בי' ביום
הכניסה וקודם קריאת התורה הלכו מקצתם אין קוראים
בתורה פחות מי' וכה"ג לא אמרינן הואיל וממתינים בקדיש
שלם עד לאחר קריאת התורה וא"כ הכל סדר התפילה
דקריאת התורה בצבור חשיבא מילתא בפני עצמה דהא קמן
במנחה קורין קודם התפילה .... ואין ראייה לגמרי מהמתנת
קדיש שלם דהא קמן יום תפילת מוספים אומרים קדיש שלם
מיד אחר תפילת שחרית מפני שיש בלאו הכי קדיש שלם
לאחר תפילת המוספין שחוזר וקאי ג"כ על סדר קדושה
וקריאת התורה.

9. דרכי משה הקצר אורח חיים סימן נה אות ב)
ב) ומהר"ש (הלכות ומנהגי מהר"ש סי' צ) חולק אתרומת
הדשן וכתב דכל התפלה מישתבח עד לאחר סדר הקדושה
מחשיב תפלה אחת ואם התחיל ברכו ויוצר בעשרה יגמור
הכל והר"ן פרק הקורא את המגילה (יג: דבור ראשון) כתב
בשם הירושלמי כדעת תרומת הדשן וכתב ב"י דכן פסק
בשבלי לקט ובאבודרהם (עמ' סה) משמע בשם הרמב"ם
דאף אם התחילו בתפלה אין לומר הקדיש שאחריו וכן משמע
קצת דברי הטור שכתב גומר הקדיש והקדושה משמע דוקא
אותו קדיש או אותה הקדושה ותו לא:

10. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן נה סעיף
ב
אם התחיל לומר קדיש או קדושה בעשרה ויצאו מקצתן,
גומרים אותו הקדיש או אותה הקדושה שהתחיל, והוא
שנשתיירו רובן. הגה: ומ"מ עבירה היא לצאת, ועליהם נאמר ועוזבי ה'
יכלו (ישעיה א, כח) (ירושלמי). אבל אם נשארו י' מותר לצאת (מרדכי פ'
בתרא דמגילה).

11. רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן נה סעיף ג
ובענין הדין דיצאו קצתן דגומרינן אם נשתייר רוב. מסתפקנא
אם לאחר שהתחיל בי' יצאו חמשה. ואח"כ באו אחר לשם.
ויש עתה רוב אם מהני לגמור. וכיון דליכא רוב מאותן י'
דהתחילו. ואף אם א' מאותן ה' שיצאו חזר לשם יש לספק
שמה דכבר היה זמן דליכא שיעור רובא נסתלק הדבר לגמרי
והיה הדבר כמו התחלה מחדש:

12. אשל אברהם (בוטשאטש) סימן נה
שנשתיירו רובן. מה שכשנשארו ז' אומרים קדיש וקדושה אם
קצת מהז' הלכו משם לחדר אחר וחזרו תיכף גם שהלכו על
מנת לחזור תיכוף והלכו רק לקרות להשלים, מכל מקום כיון

1. רי"ף מסכת מגילה דף יג עמוד ב
ירושלמי אין פורסין על שמע פחות מעשרה התחילו בעשרה
והלכו להם מקצתם גומר אין עוברין לפני התיבה פחות
מעשרה התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם גומר אין נושאין
את כפיהן פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם
גומר אין מפטירין בבביא פחות מעשרה התחילו בעשרה
והלכו להם מקצתם גומר ועל כולם הוא אומר ועוזבי ה' יכלו:

2. שו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא - אבן העזר סימן נו
במשנה במסכת מגילה פרק הקורא עומד אין פורסין על שמע
וכו' ואין קורין בתורה וכו' וברכת חתנים וכו' פחות מעשרה
ובקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהם. והנה אם היה כל
זה עיכוב אפילו בדיעבד א"כ איך התירו בירושלמי לכתחילה
אם התחילו בעשרה ויצאו מקצתן שגומר ואיך יגמור זה
לבטלה בשלמא אם בדיעבד עלתה לו אלא שלכתחילה
הצריכו עשרה מפני כבוד קדושת השם יש לומר שבזה
שהתחיל בעשרה התחיל בהיתר.

3. שו"ת שבט הלוי חלק ד סימן ז
אבל לולא דבריו אין הטעם שמותר לגמור משום דאע"ג
שהלכה השכינה גומרינן, אלא הפירוש הוא דכיון שהיו עשרה
בתחילה ובאתה השראת הקדושה של השכינה והתחילו דבר
שבקדושה אז אף על פי שהלכו מקצתן כיון שהתחילו בעשרה
וגם נמצאים רוב מעשרה אין השכינה מסתלקת עד שיגמרו
דבר שבקדושה שהתחילו, וע"כ מהני גם בקה"ת אפילו
התחלת הברכה של כמה עולים דכיון שהיו עשרה בתחלה
אין ההשראה מסתלקת עד הסוף, אבל שיועיל דבר
שבקדושה דיעבד בפחות מעשרה אם גם לעולם לא היו
עשרה כאשר חידש הנו"ב בברכת נשואין דיעבד אין לנו ראי'
מזה.

וא"ת למה נאמר על העוזב ועוזבי ה' יכלו כיון דההשראה
נשארת זה ל"ק כלל חדא דאין יכולים לגמור אלא אותו דבר
שהתחילו לא גמר כל התפלה כולה כמבואר בשו"ע סי' נ"ה,
ועוד שסו"ס צורת דבר שבקדושה שיאמר בעשרה בני' בני
חורין והוא מחסר

4. אשל אברהם (בוטשאטש) סימן נה
עוזבי ה'. מה שאמרו חז"ל המניח מתפללים והולך לו ועל ידי
זה לא נשאר מנין ששייך בזה בחינת ועוזבי ה' [ישעיה א, כח]
כו', י"ל שאין זה רק בתפילת י"ח שיש בזה ברכות ע"י המנין,
ועל ידי שהלך משם מסיימים התפילה בפחות מעשרה,
משא"כ בקדיש שמסיימים בפחות מעשרה על ידי שהתחילו
בעשרה אין בזה קפיידא כל כך כיון שאין בזה ברכה בשם,
שמצד השם שייך בחינת ועוזבי ה' על ההולך, וגם שיש מקום
לומר שגם בזה שייך ועוזבי ה' מצד שאבי עשרה שכינתא
הקדושה שריא, ועל ידי זה כיון שאומרים על ידו פחות
מעשרה כיון שהתחילו בידו הרי זה כעוזב השכינה הק', שעד
סיום הדבר שבקדושה אינה מסתלקת משם

5. מרדכי מסכת מגילה פרק הקורא עומד רמז תתי
אין פורסין על שמע מפרש בירושלמי דאם התחילו בי' ויצאו
מקצתם גומר ועל היוצאים שאין מניחין שם י' נאמר ועוזבי
ה' יכלו:

6. רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ח הלכה ו
וכל דבר קדושה לא יהא אלא בתוך העדה מישראל שנאמר
ונקדשתי בתוך בני ישראל, וכל אלו הדברים אם התחילו בהם
בעשרה והלכו מקצתם אף על פי שאין רשאים יגמרו השאר.

19. משנה ברורה סימן נה ס"ק כ

(כ) שלאחריה - אבל הקדיש שאחר עלינו לא יאמר בזה ואפילו אם התחיל לומר עלינו בעשרה ויצאו מקצתן ג"כ לא יאמר הקדיש דאינו אלא מנהג ומכ"ש לשיר היחוד או לקדיש שאומרים למזמור או אחר הלימוד דצריך דוקא מנין בשעת קדיש:

20. ערוך השולחן אורח חיים סימן נה סעיף ט

ויש מי שלמד מזה גם על לימוד שכשהתחילו ללמוד בלא עשרה ובאמצע באו עשרה שיאמר קדיש [ט"ז סק"ג] הנה אם למדו ביחד מקצת ודאי כן הוא אבל אם באו אחר שלמדו לא יאמרו קדיש [מג"א סי' ס"ט סק"ד] ויש מי שנראה מדבריו דגם בכה"ג אומר קדיש [ט"ז שם] ואינו כן ואינו דומה לישתבח דבשם עיקר התפלה כך נתקנה שיתפללו בי' ושיאמרו קדיש ולא בלימוד וכן יש מי שרצה לומר דכשהיה עשרה בבהכ"נ אף שלא למדו כולם אומר קדיש [שם בשם ל"ח וכ"מ מט"ז] ומדברי הרמב"ם להדיא לא נראה כן דאע"ג דקדושה עושים גם בשביל יחיד כמ"ש בסי' ס"ט זהו מפני שכל יחיד נתחייב בכל יום בזה שזהו מעיקר תקנתא דתפלה משא"כ קדיש על הלימוד אינו בחובה אלא אם עשרה לומדים ביחד הרשו חכמים לומר קדיש דרבנן ולא בענין אחר

שנתמעטו מרוב עשרה אין אומרים עוד דבר שבקדושה ע"י רוב לבד.

13. שו"ת שבט הלוי חלק ד סימן ז

יקרתו קבלתי - ואשר שאל כ"ת בענין מי שנתבקש להשלים מנין התפילה, אבל הוא מודיע להם שבעוד כמה דקות צריך שיגיע מכונית לקחת אותו למקום עבודתו אשר א"א לו לאחר, ואם כי יתכן שבזמן קצר יכולים לומר קדיש קדושה וברכו וא"כ הגם שזה העשירי ויצא מהם אח"כ מ"מ יכולים לגמור בתתקבל כמבואר או"ח סי' נ"ה, מ"מ מסופק אם בכל זאת מחויב להכנס לביהמ"ד כיון דרמ"א סי' נ"ה שם מעתיק הירושלמי דמגילה פ"ד דאע"ג דיכולים לגמור מ"מ עליו נאמר ועוזבי ה' יכלו, והוא אמר לא בעינן לעמוד בקללה זאת, או דלמא דאין עליו אשמה לצאת כיון דאנוס הוא .... ולענין שאלתא דמר הגם שהוא כבר התפלל מ"מ מצוה עליו להשלים לעשרה שצריכים עכשיו בזמנו הגם שיש ספק אולי יהיה להם מנין אח"כ, ומה דעוזב קודם הגמר בזה תכריע ההלכה אם הוא צורך גדול והפסד או לא, וקרוב לשמוע שבנדון זה איננו בכלל האיסור של ועוזבי ה' יכלו גם מעיקר הדין.

14. משנה ברורה סימן נה ס"ק יב

(יב) עבירה היא - נ"ל שר"ל אם אינו ממתין עד שיגמרו אותו הענין אבל אם ממתין עד שיגמרו הענין די בזה כגון אם אחד הצטרף עם ט' לברכו אינו מחוייב להמתין על צירוף של חזרת הש"ץ שהוא ענין אחר ואם היה עמהם בצירופם בעת שהתחיל הש"ץ בקול רם צריך להמתין עד שיגמרו כל סדר הקדושה וקדיש שלם שלאחריה וכן כל כי האי גוונ:

15. ערוך השולחן אורח חיים סימן נה סעיף ו

וכתב רבינו הרמ"א בסעיף ב' דמ"מ עבירה היא לצאת ועליהם נאמר ועוזבי ה' יכלו אבל אם נשאר י' מותר לצאת עכ"ל כלומר דאם נשאר י' מותר לצאת כשמוכרח לצאת כגון לנקבו וכיוצא בזה דבלא זה פשיטא דגם בנשאר י' אסור לצאת אלא דבלא נשאר י' בכל ענין אסור לצאת [כנלע"ד]:

התחיל אשרי או ישתבח

16. משנה ברורה סימן נה ס"ק ז

(ז) לומר קדיש - ואם התחיל לומר ישתבח בעשרה ויצאו מקצתן וכן אם התחיל לומר אשרי שקודם מנחה בעשרה ויצאו מקצתן מסתפק הפמ"ג דאולי יוכל לומר הקדיש שאחר זה כי הקדיש שייך לישתבח ואשרי. ועי' בשע"ת בשם א"ר אמנם בספר מאמר מרדכי ובדרך החיים ובח"א כולם פסקו דלא יוכל לומר הקדיש בזה:

17. ערוך השולחן אורח חיים סימן נה סעיף ז

כלל גדול הוא בדין זה כשהיו עשרה ויצאו מקצתן באמצע דגומרים ענין זה עם הקדיש השייך לזה ולא יותר כגון שבאמצע פסוקי דזמרה יצאו מקצתן גומרים עד ישתבח ואומר קדיש ולא יותר מפני שיוצר אור הוא ענין אחר

18. פסקי תשובות הערות סימן נה הערה 48

ותמה על השועה"ר (ומשנ"ב ועו"פ) דמאי שנא מחצי קדיש דאחר ברכות ק"ש דערבית שיש לומר, ובתורת חיים סופר כתב לישב דבערבית שתחילתו ב'ברכו' החייב במנין שוב נגרר גם החצי קדיש שאחרי ברכות ק"ש שהתחילו במנין מחמת חובת ברכו, משא"כ אשרי דמנחה וישתבח דשחרית דאין חובה לאומרה במנין.